

Länsstyrelsen
Gävleborg

Miljöenheten
Hans Sjöberg
010 - 225 12 12
hans.sjoberg@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2016-08-09

1 (3)

Dnr 535-4888-2016

Dossnr 50051

Östersunds tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
mmd.ostersund@dom.se

Yttrande angående anlagd tröskeldamm vid Hillesjöns utlopp i Verkmyraån på Varva 3:1 i Gävle kommun

Länsstyrelsen har av Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt getts möjlighet att lämna synpunkter i nedan angivna mål:

Mål: M 633-16

Angående: Överklagan av länsstyrelsens föreläggande (2016-02-18, dnr 535-966-2015) om att ta bort anlagd tröskeldamm i Hillesjöns utlopp Verkmyraån och återställa å-fåran till det skick den var innan tröskeldammen anlades.

Klagande: Föreningen Hillesjöns Framtid (Föreningen)

Översända handlingar: Överklagan (aktbilaga 2), skrivelse m.m. från Bertil Eriksson (aktbilaga 4-6).

Yttrande

Länsstyrelsen har efter föreningens överklagan träffat föreningen och därefter gjort en förnyad bedömning av tröskeldammen och situationen i Hillesjön. Länsstyrelsen anser fortfarande utifrån vad som idag är känt om dammens påverkan på enskilda intressen att uppförandet av dammen borde ha föregåtts av en tillståndsprövning. Däremot gör länsstyrelsen idag bedömningen att det sammantaget är bättre att förelägga föreningen om att söka tillstånd i efterhand för den uppförda dammen inkluderat tillstånd att bevara dammen än att dammen rivs ut. Vid en sådan prövning kan dammens inverkan på vattenförhållandena utredas ordentligt och dess inverkan på enskilda intressen prövas.

En utrivning enligt länsstyrelsens föreläggande innebär istället att nuvarande icke tillståndsprövade damm ersätts med den tidigare icke tillståndsprövade reglerbara dammen. Hur denna damm ska regleras är oklart varför problem med vattennivån i Hillesjön inte helt löses genom en utrivning av dagens tröskeldamm. Då en återgång till den tidigare reglerbara dammen även skulle medföra flera nackdelar ur allmän synpunkt ändrar länsstyrelsen sitt tidigare ställningstagande om att tröskeldammen ska tas bort. En tillståndprocess medför ytterligare tid med risk för översvämning av enskilda fastigheter till följd av nuvarande damm. Erfarenheterna av utförda åtgärder hittills i

Hillesjöns utlopp visar dock enligt länsstyrelsen uppfattning på att det bästa på sikt för alla parter är en tillståndsprövad och godkänd damm/tröskel för att upprätthålla vattennivån i Hillesjön. Länsstyrelsen kan därför acceptera en ändring av det överklagade beslutet på så sätt att föreningen istället för att riva ut den anlagda tröskeldammen föreläggs att inom nio månader från beslutet vinner laga kraft söka tillstånd för utförda åtgärder med rätt att bibehålla den anlagda tröskeldammen.

Hillesjön har genom sjösänkingsföretaget Hillesjösänkningen 1926 sänkts och sjön är idag grund och hotas av igenväxning. I syfte att motverka igenväxning och få ett ökat djup i sjön anlades 1994 en damm reglerbar med sättare/bräddor i sjöns utlopp Verkmyraån. Dammen anlades efter dialog med länsstyrelsen och utan någon föregående tillståndsprövning. Denna damm har sedan ersatts av den nu aktuella tröskeldammen och motivet för detta har föreningen väl beskrivit i sin överklagan. Detta skedde också utan någon föregående tillståndsprövning. En förutsättning för att detta skulle vara genomförbart var att dammen inte skulle medföra någon negativ påverkan på enskilda intressen och att alla berörda parter (markägare m.fl.) godtog att dammen anlades. Dammen skulle därför utformas så att vattennivåerna vid höga flöden skulle bli oförändrade i sjön. Det var under dessa förutsättningar som enskilda fastighetsägare runt sjön godkände att dammen anlades.

Vilken effekt tröskeldammen idag har på vattennivån i sjön vid medel till höga flöden är oklart då detta inte har utretts ordentligt. Om översvämningar av en del fastigheter runt sjön skulle ha uppstått även vid tidigare förhållanden går heller inte att säkert svara på. Det kan finnas andra sektioner i ån nedströms eller uppströms dammen som vid höga flöden ger en dämmande effekt och då bestämmer sjöns vattennivå oavsett nuvarande eller tidigare damms inverkan. De observationer och beskrivning av faktorer som påverkar vattennivån i sjön vid höga flöden som föreningen redovisat är inte tillräckliga för att besvara dessa frågor. För detta krävs en ordentlig inmätning av sjöns utlopp på en längre sträcka inklusive tröskeldammen och därefter kvalificerade beräkningar. Något sådant har inte gjorts.

Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet pekat på några omständigheter som indikerar på att den anlagda tröskeldammen har en betydande inverkan på vattenståndet i sjön även vid höga flöden. Det har förekommit flera översvämningar av en del fastigheter vid sjön sedan tröskeldammen anlades vilket bland annat bilder i skrivelsen från Bertil Eriksson (aktbilaga 4) visar på. Anläggandet av dammen borde därför ha föregåtts av en tillståndsprövning. Dammen är vidare anlagd i ett tillståndsgivet sjösänkingsföretag och står i uppenbar strid mot syftet med detta företag. Det finns en rätt att rensa sjöns utlopp Verkmyraån på en längre sträcka för att bibehålla de djup och bredder

som angivits i det en gång prövade sänkingsföretaget. Det inkludera platsen för den anlagda tröskeldammen och dammen innebär en så pass stor ändring av förutsättningar för sjösänkingsföretaget att det även av den anledningen funnits skäl till en tillståndsprovning innan dammen anlades.

Ett borttagande av dammen enligt länsstyrelsens föreläggande löser dock inte problematiken med tidigare reglering av sjön. Länsstyrelsens föreläggande innebär att å-fåran på den aktuella sträckan ska återställas till det skick som rådde inne dammen anlades. Föreningen har vid ett möte med länsstyrelsen påpekat att detta innebär att den tidigare dammen som var reglerbar med bräddor behöver uppföras igen. Då ersätts en icke tillståndsprovad dammanläggning med en annan icke tillståndsprovad dammanläggning. Hur denna damm ska regleras finns det inga fastställda bestämmelser för.

Den tidigare dammen jämfört med dagens tröskeldamm innebär vidare en del nackdelar ur allmän synpunkt. Dagens damm medför en naturlig flödesregim och den är passerbar för fisk och andra vattenlevande arter (förutom vid extrema lågvattenflöden). Dagens damm innebär också att en högre lägsta vattennivå i sjön säkras, vilket är särskilt värdefullt inför vintern då en större vattenvolym i sjön medför mindre risk för syrebrist och omfattande fiskdöd. En återgång till den tidigare reglerbara dammen löser heller inte problematiken med att det finns en damm anlagd utan tillstånd i det tillståndsgivna sjösänkingsföretaget. Länsstyrelsen anser därför att det finns skäl till att ändra det överklagade beslutet på så sätt att föreningen föreläggs att söka tillstånd istället för att riva ut dammen.

Detta innebär dock att de enskilda fastighetsägare som klagat på dammen och drabbats av översvämningar kommer att få leva med nuvarande förhållanden ett tag till innan dammen har prövats och dess inverkan på bland annat enskilda intressen har hanterats i provningen. Att de enskilda som fått problem till följd av den uppförda dammen inte ska behöva vänta ytterligare en längre tid på en lösning har utgjort en grund för länsstyrelsen beslut om att dammen ska tas bort. Länsstyrelsen gör nu ändå bedömningen att det sammantaget är bäst med en tillståndsprovning istället för en återgång till den tidigare reglerbara dammen som också saknar tillstånd.

Hanna Karlsson

Hans Sjöberg